

สื่อมวลชนและความรับผิดชอบต่อสังคมเป็นประเด็นที่มีการพูดถึงกันบ่อยครั้ง ทั้งนี้ก็เนื่องจากข้อเท็จจริงที่ว่า สื่อมวลชนมีบทบาทสำคัญยิ่งต่อการชี้แนะชี้ไปในเรื่องจุดยืนที่มีต่อนโยบาย หรือค่านิยม

ลี้จิต ธีรเวกีน

การเมืองหรือพรรคการเมือง ซึ่งอาจจะส่งผลทั้งทางบวกและทางลบแล้วแต่กรณี

ดังนั้น กิจกรรมของสื่อมวลชนจึงต้องถูกควบคุมทั้งในแง่กฎหมายและในแง่จริยธรรม รวมตลอดทั้งจรรยาชีพ มิฉะนั้นอาจจะส่งผลในทางลบต่อสังคม ต่อกระบวนการทางการเมือง ต่อนโยบายเศรษฐกิจ

รวมตลอดทั้งในการสร้างค่านิยมที่ไม่ถูกต้องได้

สื่อมวลชนมีบทบาทที่เป็นทั้งทางบวกและทางลบในแง่บวกนั้นสื่อมวลชนก็มีบทบาทอย่างยิ่งต่อการต่อสู้เพื่อประชาธิปไตยในสังคม

ที่สำคัญสื่อมวลชนยังมีบทบาทในทางสร้างสรรค์ได้ในด้านต่างๆ อีกหลายด้าน ซึ่งได้แก่ การให้ข่าวสารข้อมูลแก่สาธารณชน เพื่อให้ได้รับทราบความเป็นไปของบ้านเมือง รวมทั้งเหตุการณ์สำคัญของโลก

ในส่วนของการให้ข่าวสารข้อมูลนี้เป็นความจำเป็นสำหรับสังคมในยุคปัจจุบันเพื่อจะได้ตามเหตุการณ์ได้ทัน และเพื่อจะเป็นพื้นฐานสำคัญในการตัดสินใจหลายๆ เรื่อง

นอกเหนือจากนั้น สื่อมวลชนยังทำหน้าที่เชื่อมระหว่างประชาชนและรัฐ โดยช่วยเป็นสื่อให้ประชาชนได้รับทราบนโยบายของรัฐ

แต่ขณะเดียวกันเพื่อให้รัฐได้ทราบความต้องการของประชาชน ซึ่งอาจจะประกอบด้วยความเดือดร้อนต่างๆ นานา รวมตลอดทั้งความต้องการที่เป็นนามธรรม

เพื่อให้รัฐสามารถจะตอบสนองได้อย่างถูกต้อง

สื่อมวลชนยังมีหน้าที่ในการเสริมสร้างระบบการปกครองแบบประชาธิปไตยด้วยการเขียนบทวิพากษ์วิจารณ์สนับสนุนความถูกต้องทั้งหลาย

แต่ขณะเดียวกันก็ขูดคุ้ยแฉเรื่องที่ไม่น่าชมมาพาดพิงเพื่อให้กระบวนการการปกครองในระบอบประชาธิปไตยเดินไปตามครรลองที่ควรจะเป็น

ซึ่งในส่วนนี้นั้นถือว่าเป็นคุณประโยชน์อย่างยิ่งต่อสังคมและประเทศชาติ

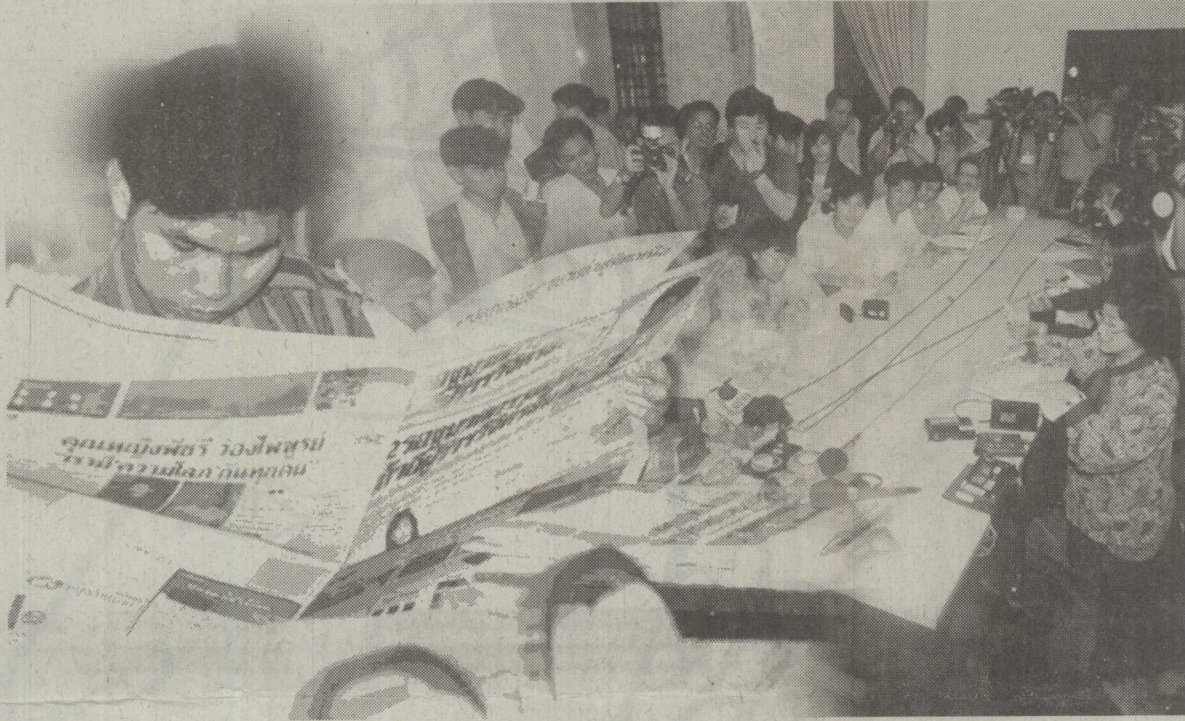
บทวิพากษ์วิจารณ์และบทวิเคราะห์ต่างๆ ของสื่อมวลชน ยังมีส่วนในการให้แง่คิดและมุมมองในประเด็นปัญหา ซึ่งทำให้เกิดความคิดที่วิเคราะห์เจาะลึกอันเป็นวัฒนธรรมที่สำคัญยิ่งของสังคมสมัยใหม่

บทวิพากษ์วิจารณ์ทั้งหลายนั้นยังมีส่วนช่วยให้เกิดความตื่นตัวในการเอาใจใส่ต่อปัญหาของบ้านเมือง ซึ่งในส่วนนี้ได้มีการศึกษาโดยนักวิชาการตะวันตกถึงความสัมพันธ์ระหว่างสื่อมวลชนและความตื่นตัวทางการเมือง และได้ค้นพบว่าในสังคมในตะวันออกกลางคนจะไม่ตื่นตัวทางการเมือง

แต่สถานการณ์ดังกล่าวจะเปลี่ยนไปเมื่อสื่อมวลชนขยายกิจกรรมในขอบเขตที่กว้างขวางยิ่งขึ้น

ที่กล่าวมาทั้งหมดเป็นเพียงบางส่วนของบรรดาประโยชน์ของสื่อมวลชนที่มีต่อสังคมและประเทศชาติ อย่างไรก็ตาม สื่อมวลชนในประเทศกำลังพัฒนาหลาย

สื่อมวลชนและความรับผิดชอบ

ข่าวสารที่ประชาชนได้รับก็จะเป็นข่าวสารที่ไม่บริสุทธิ์
การแสดงความคิดเห็นและการวิพากษ์วิจารณ์ก็ไม่ได้มี
ลักษณะตรงไปตรงมา มีการเลือกปฏิบัติ มีการเลือกที่จะ
งดเว้น มีการเลือกที่จะโจมตีบุคคลที่เป็นนักการเมือง

ประเทศรวมทั้งประเทศไทยก็ประสบปัญหาหลายประการ ซึ่งมีผลทำให้การทำหน้าที่ของสื่อมวลชนไม่สามารถบรรลุเป้าหมายได้อย่างเต็มที่

ในส่วนนี้ก็คงปฏิเสธไม่ได้ว่าปัญหาที่เกิดขึ้นมีผลมาจากระบบของสังคม การเมืองและเศรษฐกิจ ขณะเดียวกันบางส่วนก็เกิดจากตัวผู้ทำงานซึ่งอยู่ในอาชีพสื่อมวลชน

ปัญหาที่เกิดขึ้นซึ่งอาจจะส่งผลในทางของสื่อต่างๆ ตั้งแต่สิ่งตีพิมพ์ วิทยุ วิทยุโทรทัศน์ อินเทอร์เน็ต มีดังต่อไปนี้คือ

ประการแรก การเสนอข่าวของสื่อมวลชนมักจะไม่มีระมัดระวังในการแยกแยะระหว่างข่าวและความคิดเห็น กล่าวคือ แม้จะเป็นข่าวหน้าหนึ่งก็ยังมีลักษณะการเสนอที่เจือปนกับความคิดเห็นลงไปปนขำนั้นๆ เท่ากับเป็นการให้คำแนะนำ หรือการตัดสินใจของผู้เสนอข่าว ขณะเดียวกันก็มีการชี้แนะชี้โน้มน้าวผู้อ่านด้วย

ประการที่สอง คงปฏิเสธไม่ได้ว่าผู้มีอาชีพสื่อมวลชนจำนวนไม่น้อยเป็นผู้ซึ่งมีการศึกษา มีความรู้ความสามารถทำหน้าที่ได้เป็นอย่างดี แต่ก็มียุบบ้างที่ขาดความรู้ ขาดความกระตือรือร้นในประเด็นต่างๆ เมื่อเป็นเช่นนี้ก็เกิดปัญหาเรื่องการรายงานข่าวเพราะไม่เข้าใจเนื้อหา การรายงานข่าวก็คลาดเคลื่อน หรือการฟังไม่ครบถ้วนกระบวนการความก็นำไปแต่งจนเป็นเรื่องเป็นราว

ข้อสังเกตที่เห็นชัดก็คือวิธีการดังกล่าว ซึ่งบ่อยครั้งสะท้อนถึงความไม่รู้อย่างไรในประเด็นที่ดังกล่าวนั้นๆ

ผลก็คือการให้ข่าวสารข้อมูลที่ผิดพลาด ซึ่งนำไปสู่ความสับสนของสาธารณชน

ประการที่สาม สื่อมวลชนบางคนไม่วางตัวเป็นกลางในทางการเมือง มีความอคติอย่างสูงในการเสนอข่าว โดยเสนอข่าวไม่ครบถ้วนหรือบิดเบือน หรือการวิพากษ์วิจารณ์ที่ถูกบังคับด้วยความมอคติ ทั้งในเรื่องส่วนตัว จุดยืนทางการเมือง

ผลที่เกิดขึ้นก็คือ การนำเสนอข่าวที่ไม่เที่ยงตรงเท่ากับเป็นการบ่อนทำลายประชาชน ประทุษร้ายต่อความยุติธรรม

ซึ่งผู้มีจรรยาชีพสื่อมวลชนควรจะหลีกเลี่ยง

ประการที่สี่ คงปฏิเสธไม่ได้ว่าผู้ประกอบอาชีพสื่อมวลชนบางคนบางกลุ่มรับอามิสสินจ้างจากนักการเมืองและนักธุรกิจ ทำให้การเขียนวิพากษ์วิจารณ์ก็ตี การลงข่าวก็ตี มิได้เป็นไปตามครรลองที่จะก่อประโยชน์ต่อสาธารณชน

ประการที่ห้า สื่อมวลชนบางคนบางกลุ่มโดยเฉพาะเจ้าของกิจการต้องพยายามทำให้ธุรกิจของตนได้กำไร และสามารถดำรงอยู่ได้

ดังนั้น การเสนอข่าวอย่างตรงไปตรงมา หรือการวิพากษ์วิจารณ์ไปตามเนื้อหาต่อนักธุรกิจที่ได้ซื้อโฆษณาจากสื่ออื่นๆ ไม่สามารถจะกระทำได้

เพราะจะทำให้สูญเสียลูกค้า และสูญเสียผลประโยชน์ของทางธุรกิจ

ประการที่หก สื่อมวลชนบางคนบางกลุ่มหรือเจ้าของผู้ประกอบการ

กิจการอิงนักการเมืองในลักษณะเป็นฝักเป็นฝ่าย เป็นสื่อที่มีนักการเมืองเป็นเจ้าของ ก็จะมีจุดทางการเมืองเป็นที่ยึด ทำให้การเสนอข่าวไม่สุจริต เป็นไปได้อย่างวัตถุวิสัย ความลำเอียงโดยมีจุดทางการเมืองก็จะปรากฏให้เห็นเด่นชัด

ข่าวสารที่ประชาชนได้รับก็จะเป็นข่าวสารที่ไม่บริสุทธิ์ การแสดงความคิดเห็นและการวิพากษ์วิจารณ์ก็ไม่ได้มีลักษณะตรงไปตรงมา มีการเลือกปฏิบัติ มีการเลือกที่จะงดเว้น มีการเลือกที่จะโจมตีบุคคลที่เป็นนักการเมือง

ซึ่งทั้งหมดนี้คือการกระทำที่ไม่เหมาะสม ซึ่งต้องการการบริการสาธารณะในฐานะสื่อมวลชนที่ควรต่ออาชีพอันสำคัญ

ประการที่เจ็ด สื่อมวลชนบางกลุ่มยังอยู่ภายใต้อิทธิพลทางการเมืองของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง เมื่อใดก็ตามที่วิพากษ์วิจารณ์นักการเมืองผู้ซึ่งมีตำแหน่งอำนาจก็จะถูกบีบบังคับทางการเมืองโดยหรือทางอ้อม

ในทางตรงนั้นก็จะถูกคุกคามจากเจ้าหน้าที่รัฐ และทางอ้อมก็คือการที่ธุรกิจที่ซื้อโฆษณาจากสื่ออื่นๆ ถูกบีบบังคับให้ถอนการโฆษณาจากเจ้าหน้าที่

ประการที่แปด การแข่งขันกันเองและความระหว่างสื่อต่างๆ ก็มีผลทำให้การปฏิบัติภารกิจไม่เป็นไปตามครรลองที่ไม่น่าจะเป็น สาธารณชนต้องรับฟังข่าวสารข้อคิดเห็นที่มีลักษณะเป็นฝักเป็นฝ่ายอย่างเต็มที่

ประเด็นต่างๆ ที่กล่าวมาแล้วนั้นคือปัญหาในการแก้ไข อย่างไรก็ตามก็ได้แต่คาดหวังว่าสื่อมวลชนตื่นตัวทางการเมืองยิ่งขึ้น เมื่อระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยพัฒนาดีขึ้น ความสามารถวิเคราะห์ รู้จักแยกแยะว่าข่าวใด ความน่าเชื่อถือหรือไม่อย่างไร จะดีขึ้น การหรือความคิดเห็นที่ปรากฏในสื่อลักษณะวิเคราะห์มากขึ้น

ดังนั้น การเสนอข่าวข่าวสารข้อมูลของสื่อมวลชนทั้งการชี้แนะชี้โน้มน้าว โดยมีจุดประสงค์ซึ่งเจือปนทั้งในทางการเมืองและผลประโยชน์ทางธุรกิจ

จนบางครั้งนำไปสู่การแสวงหาสังคมที่ความเสียหายต่อสังคมและประเทศชาติน่ากลัว

ข้อสังเกตก็คือ วิพากษ์สื่อมวลชนและเสรีภาพสื่อมวลชนซึ่งถือเป็นสิทธิอันสำคัญ ได้มีการรับรองในรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันมาตรา 39, 40 และ 41

แต่การทำหน้าที่ของสื่อมวลชนในฐานะสื่อมวลชนที่ดี ให้ความรู้และข่าวสารที่ไม่เอนเอียง มีความเป็นกลางและเที่ยงธรรม และมีลักษณะที่สุจริตนั้น ได้มีการพัฒนาไปในสัดส่วนที่สอดคล้องกับการคุ้มครองกันของรัฐธรรมนูญหรือไม่

ที่สำคัญที่สุดก็คือประชาชนมีสิทธิที่จะเรียสื่อมวลชนทุกประเภท ให้ปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพ

เพื่อจะให้สมกับการยกย่องให้เป็นบุคลที่ดีที่สุดในสังคม